

Den vida kände danske prinsens mindre kända monolog

Lars Huldén

Dikt vid festen i Helsingfors den 2 oktober 1999 med anledning av att 100 år förflutit sedan HM Kejsaren och Storfursten Nikolaj II gav sitt bifall till grundandet av Vetenskapliga Samfundens Delegation

Prins Hamlet var jag i min egen tid.
Jag kunde vara många i en annan.
Jag fann en egen värld att vara i,
en tillvaro som var mig mer än kär.
Jag kunde kallas privilegierad;
visst var jag det, jag hade ju en värld.

Där vistades jag gärna, dag som natt.
En uppgift var mig anförtrodd: Att räfsa
ur älven, som med svart och okänt djup
drar fram i universum, enkla stycken
som kunde passas in i något helt.

Ej sällan sökte jag mig ned till sanden
som bredde ut sig mellan hav och slott;
jag skrev med käppar, ritade figurer,
som många annan gjort från tidens början,
och jag fann märkvärdiga sammanhang.

Jag såg en gång på stranden, hur ett skepp
försvann vid horisonten; jag sprang upp
i tornet, och vad såg jag: samma skepp!
En del av det! Jag insåg att det var
en viktig iakttagelse, jag drog
en slutsats, som jag tänkte underbygga
och lägga fram och övertyga världen.

Om kvällarna vid lutan framför brasan
var det mitt nöje att begrunda toner
av många slag, beroende på strängens
material och på dess längd och spänning.
Jag tog ackord, där allting stämde samman
och fann att klangerna var sköna. Varför?

Jag läste verser, jag skrev verser själv,
jag inväntade orden, och de kom.
Jag vägde deras innebörd och klang
och fann att innebörden vägde tyngst
men att den krävde klang för att gå fram.

Är allt produkten av ett utsagt ord?
Ett ursprungsord, en skaparfras: Bli till!
Och allt blev till och kallas verklighet.
Om den är vår kan kanske diskuteras
Men ingen skaparfras blir ätlydd, intet
blir till som inte längtar att bli till.
På längtan bygger alltså verkligheten.

Jag visste att mitt sätt att vara väckte
förundan, avund, misstankar bland många.
Ett onödigt liv, hörde jag sägas,
en verksamhet som grundar katastrofer.
Kanhända också det, men inget annat
förhållningssätt kan vara mera mänskligt.

Och sådant var mitt liv i många år.
Jag gick omkring och ställde frågor, fann
att många gamla rön var minnesvärda,
att ännu fler fanns kvar att skola göras,
att många sanning hade mist sin sälta,
att många klanger hade blivit fadda,
att mycket funnet kan ifrågasättas.

Jag hade gärna fortsatt, men det kom
en dag då världen där jag funnit lycka
fick överlämnas åt en annan tid.
Det kom en dag som krävde att jag ingrep,
när orättfärdigheten blev för stor,
när strävan efter makt och övervalde,
behovet att behärska måste släckas.

Jag hade levt med tvånget att begära:
mer kunskap, insikt, blick för sammanhangen.
Min enda makt var makten att försaka

min egen värld, där jag var hemmastadd.
Jag lade den i händelsemas vågskål.

Lars Huldén

Laajalti tunnetun Tanskan prinssin vähemmän tunnettu monologi

**Runo Helsingissä 2. lokakuuta 1999 vietettyyn juhlaan
kun tuli kuluneeksi 100 vuotta siitä kun Hänen
Majesteettinsa Keisari ja Suuriruhtinas Nikolai II antoi
suostumuksensa Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan
perustamiselle**

Omana aikapani olin prinssi Hamlet.
Toisin ajoin saato in olla moni muukin.
Löysin itselleni oman maailman,
verrattoman rakkaan tavan olla.
Voi sanoa että olin etuoikeutettu;
tietenkin olin, minullahan oli maailma.

Viihdyin siellä hyvin öin ja päivin.
Toimekseni oli suotu haravoida
joesta, joka mustine ja tutkimattomine
syvyyksineen virtaa halki kaikkeuden,
yksittäisiä kappaleita jotka voisi
sovittaa johonkin kokonaiseen.

Hakeudu in usein hietikolle joka
ulottui linnasta merenrantaan saakka;
kirjoitin tikulla, piirtelin kuvioita
kuten niin moni on tehnyt kautta aikojen
ja keksin huomionarvoisia yhteyksiä.

Kerran näin rannalta kuinka laiva
häipyi taivaanrantaan; juoksin torniin
ja mitä näinkään: saman laivan!
Osan siitä! Oivalsin että tämä
oli tärkeä havainto, ja tein päätelmän
jonka aioin perustella sekä esittää
niin että koko maailma vakuuttuisi.

Illoin luuttu ineni takkatulen äärellä
pohdin huvikseni erilaisia säveliä
joita syntyi riippuen kielen pituudesta,
vireestä ja aineksesta. Otin akordeja
joissa kaikki soi yhteen, ja ne soinnut
olivat mielestäni kauniita. Miksi?

Luin runoja, sepitin niitä itsekin,
odotin sanoja, ja sanat saapuivat.
Punnitsin niiden sointia ja sisältöä
ja huomasin että sisältö painoi eniten
mutta perille mennäkseen sen täytyi soida.

Lausuttu sanako on synnyttänyt kaiken?
Asetussana, luomiskäskey: Tulkoon!
Ja kaikki tuli ja sai nimen todellisuus.
Onko tuo todellisuus meidän,
siitä voidaan ehkä keskustella.
Mutta mitään luomiskäskeyä ei totella,
mikään sellainen ei tule mikä ei
kaipaa omaa tulemistaan. Todellisuus
perustuu siis kaipuuseen.

Tiedän että tapani olla herätti
monissa kummastusta, kateutta, epäluuloa.
Hyödytöntä elämää, kuulin sanottavan,
toughua joka tuottaa katastrofeja.
Kenties, mutta mikään tapa suhtautua
ei voi olla sitä inhimillisempi.

Niin sujui elämäni vuosikausia.
Kuljin ja kyselin, huomasin että
moni vanha löytö oli syytä muistaa
ja vielä useampi odotti tekijäänsä,
että vielä useampi odotti tekijäänsä,
että moni totuus oli menettänyt suolansa,
että moni sointu oli väljähtänyt,
että paljon voidaan kyseenalaistaa.

Olisin kernaasti jatkanut mutta
tuli päivä jolloin maailma jossa
olin ollut onnellinen täytyi luovuttaa

toisen ajan haltuun. Koitti päivä
joka vaati että puutun itse peliin
kun vääryyttä alkoi olla liikaa,
kun määräilyn ja alistamisen tarve
ja vallanhimo täytyi panna aisoihin.

Ikäni kaiken olin palavasti halunnut
tietää ja oivaltaa, tajuta yhteyksiä.
Ainoa valtani oli valta luopua
maailmastani johon olin kotiutunut.
Laitoin sen tapahtumien vaakaan.

(Suomentanut Pentti Saaritsa)

